Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 22 (274) | ГОД VI | БЕЛАСТОК 28 МАЯ 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Чыт й рэпартаж на стар. 3. п.з. «Лішнія».

У 5-ю гадавіну

У ВАРШАЎСКІМ АДДЗЕЛЕ БГКТ

14 мая 1956 года быў пакліканы да жыцця аддзел БГКТ у Варшаве. З выпадку 5-ай гадавіны актыў Варшаўскага аддзела 14 мая бягучага года арганізаваў урачыстую вечарыну ў афіцэрскім клубе пры Ал. Непадлегласці.

У Варшаве пражывае пэўная колькасць беларусаў. З года ў год у вышэйшых навучальных установах Варшавы здабывае веды шмат сялянскіх і рабочых дочак і сыноў беларусаў з Беласточчыны. Ад 1956 года існуе тут аддзяленне беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце. Дык можна сказаць, што варшаўскае беларускае асяроддзе — гэта асяроддзе амаль выключна інтэлігенцкае. Гэтая яго характэрная рыса вызначае спецыфічныя напрамкі дзейнасці Аддзела.

Большасць варшаўскіх беларусаў, а перш за ўсё студэнцкая моладзь, утрымлівае цесную сувязь з Беласточчынай. Праяўляецца яна ў форме кантактаў са сваякамі, блізкімі, знаёмымі, прафесіянальнай практыкай студэнтаў у школах, установах і прадпрыемствах Беласточчыны.

Формы працы Варшаўскага аддзела і яе напрамак будуць зразумелымі нашым чытачам, калі прывядзем некалькі прыкладаў арганізаваных мерапрыемстваў, пачынаючы ад кастрычніка мінулага года. Адбылося па некалькі аўтарскіх вечароў Яшы Бурша, Янкі Ду-

(Працяг на стар. 4.).

Міхась Машара

Атэстат сталасці

Ты не помніш, напэўна,
як рабіў першы крок,
як ступаў ты няпэўна,
як хістаўся ўбок,

як чапляўся пужліва
ты за матчын падол.
Свет здаваўся, як дзіва,
што ляжаў навакол.

Так вось вёсны міналі,
за гадамі — гады,
што цябе ўзгадавалі
хлапчуком маладым.

Пад бацькоўскаю ласкай
ты ішоў у жыццё,
і цудоўнаю казкай
паўставала ўсё:

і прыгожасць абшараў,
і таемнасць бароў,
і чароўныя мары
тых дзіцячых гадоў.

Потым школа... настаўнік...
Спрэчак першых задор —
і шырокі і слаўны
развінаўся прастор.

Быў заўжды працавіты
і навуку любіў,
зараз скончыў іспыты:
ты ўжо сталасць набыў.

Дарагая радзіма
прад табою уся.
Дык, юнача, шчаслівa –
у дарогу жыцця!

Будзеш жыць пад апекай
нашай дружнай сям'і,
толькі будзь чалавекам
толькі працу любі!

„ЧУВАЙ!"

Гэта лозунг і кліч гарцэраў. У Беластоцкім ваяводстве ёсць іх 46 000. Гарцэрская сям'я расце безупынна. Аблічваецца, што пад канец бягучага года павялічыцца яна да 50 тыс. членаў. Гарцэрскія дружыны дзейнічаюць амаль у кожнай пачатковай школе.

Шмат папрацавалі гарцэры падчас перадвыбарчай кампаніі. Упрыгожвалі яны выбарчыя залы, прыймалі ўдзел у парадкавай службе, праводзілі агітацыю сярод насельніцтва за галасаванне на спісак Фронта адзінства народа, дапамагалі інвалідам і старыкам дабрацца да выбарчых пунктаў.

У жніўні мінулага года ваяводскія ўлады Саюза польскіх гарцэраў кінулі прапанову аб наладжанні ваяводскага гарцэрскага злёту. Прапанова спадабалася. Было ўстаноўлена, што гэты злёт адбудзецца ў першых трох днях чэрвеня бягучага года.

Гарцэры вырашылі дакладна падрыхтавацца да свайго свята, як яны называюць свой ваяводскі злёт, каб не прыбыць у Беласток з пустымі рукамі. Зараз побач з заклікам: «Чувай!» гучыць на гарцэрскіх зборах і другі лозунг: «Служба Беласточчыне!» Звыш шасцісот гарцэрскіх дружын падняло перадзлётавыя абавязацельствы, мэтай якіх з'яўляюцца змаганні за рост культуры штодзённага жыцця ў вёсках і гарадах, пасёлках, наладжанне і замацаванне сувязей з моладдзю іншых раёнаў Польшчы і другіх краін.

(Працяг на стар. 4)

У НОВАЙ СЯДЗІБЕ

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

Нельга яшчэ сцвярджаць, што растуць тут дамы, як грыбы пасля дажджу, але ў Сямяцічах ад часу абсталявання там павятовага цэнтра шмат чаго змянілася і што важнае, змянілася на лепшае. Многа ўжо тут пабудавана і ўсё яшчэ будуецца. Напрыклад, 1 мая пер态казана ў карыстанне двухпавярховы гмах — сядзібы Павятовага саюза гмінных кааператываў «Сялянскай самадапамогі».

Старшыню ПЗГС-у, Яна Новака, сустракаю ў яго новым, абшырным кабінеце.

(Працяг на стар. 5)

Новая сядзіба сямяціцкага ПЗГС-у. Апрача канторы змяшчаецца тут Сялянскі гандлёвы дом і багата абсталяваная святліца, якой карыстаюцца ўсе жыхары горада.

ПЕРАМАГАЕ ІДЭЯ ПЕРАГАВОРАЎ

Мы дачакаліся цэлай серыі сустрэч і канферэнцый, якія маюць у наш неспакойны час агромнае значэнне. Яны нясуць з сабою шансу на ўмацаванне міру і развіццё міжнародных адносін паміж дзяржавамі з рознымі грамадска - палітычнымі сістэмамі.

Канферэнцыя ў Жэневе, прысвечана Лаосу, працягваецца. Прадстаўнікі чатырнаццаці дзяржаў абмяркоўваюць савецкую прапанову аб устанаўленні ў гэтай краіне нейтральнай зоны, свабоднай ад мілітарнай канкурэнцыі.

У невялікай французскай мясцовасці Эвіян, размешчанай ля жывапіснага Леманскага возера, працягваюцца размовы па алжырскаму пытанню. Насупраць сябе селі прадстаўнікі старон, якія вось ужо шэсць год паміж сабою ваююць. Францыю прадстаўляе міністр Жокс, а алжырскую дэлегацыю ўзначальвае віцэ-прэм'ер тымчасовага ўраду Белькасем Крым. Адзначым, што гэта той самы Крым, якому французы двойчы вынеслі смяротны прыгавор за паўстанцкую барацьбу. Французы павінны сёння памірыцца з думкай, што чалавек, узначальваючы вызваленчы рух, з'яўляецца партнёрам у размовах аб незалежнасці краіны, якую дагэтуль яны лічылі неад'емнай часткай сваёй дзяржавы. Больш таго, членамі алжырскай дэлегацыі з'яўляюцца Бен Бела — прэм'ер у будучым свабодным Алжыры, а таксама яго сябры — міністры ў часовым урадзе. Усе яны былі ў свой час здрадніцка арыштаваны французскай паліцыяй. Зараз знаходзяцца пад яе аховай ля Эвіян.

Гэтыя факты пераканаўча сведча ъ аб паспяховым развіцці вызваленчага руху ў Алжыры і аб тым, што цвяроза мыслячыя французы не думаюць ужо аб Алжыры як аб частцы Францыі. Дэ-Голь гэта найлепш зразумеў. Ужо ніякага значэння не маюць выбухі гневу сярод французскіх ультрасаў, пражываючых у Алжыры. Фронт нацыянальнага вызвалення пераўтварыўся ў матэрыяльную сілу, якая патрапіць перамагчы і ў адкрытай стычцы. Размовы ў Эвіян сведчаць, што прэзідэнт Дэ-Голь уяўляе сабе непазбежнасць гістарычных працэсаў. Зараз намагаецца ён захаваць як мага найбольш эканамічных карысцей, якія можа яшчэ даць для Францыі Алжыр. Французская дэлегацыя вельмі хоча, каб Алжыр быў краінай злучанай з Францыяй вузамі садружнасці і каб меў шырокі ўнутраны самаўрад. А алжырцы настойваюць на поўным самавызначэнні. У апошні час, аднак, прэм'ер часовага алжырскага ўрада Ферхад Абас выразіў гатоўнасць наладжання з Францыяй супрацоўніцтва і заявіў, што незалежны Алжыр «гатоў рэспектаваць усе інтарэсы Францыі, якія не супярэчаць інтарэсам Алжыра». Гэта дае магчымасць дасягнення кампрамісу, а ўсяму свету шансу зліквідаваць яшчэ адзін ачаг вайны. Перад алжырскім народам адкрываецца шлях да міру і незалежнасці. Абы толькі ўсё гэта здзейснілася ў Эвіян.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

ВЕСЦІ БССР

Беларускія ДЫВАНЫ

Беларускія дываны! Іх можна спаткаць і на Далёкай Поўначы і на Далёкім Усходзе, на Украіне і ў Прыбалтыцы. Сваім майстэрствам і высокай якасцю прадукцыі віцебскія мастакі заваявалі ўсеагульнае прызнанне і павагу. Віцебскі дывановы камбінат вырабляе чатыры віды дываноў: набіўныя, жакардавыя, стужкавыя, аксмінстэрскія і два віды дывановых дарожак.

Як жа вырабляюцца беларускія дываны? Іх нараджэнне пачынаецца ў мастацкай майстэрні. Перад тым, як гама фарб, якая радуе вока свежасцю і навізною, пераўтворыцца ў матэрыял, яна старанна падбіраецца і наносіцца мастакамі на белыя лісты паперы.

За пэнзалем мастака на паперы ажываюць народныя матывы, прыгажосць беларускай прыроды. І вось, нарэшце, пасля доўгіх пошукаў гатовы малюнак будучага дывана. Пасля зацвярджэння мастацкім саветам ён атрымлівае пуцёўку ў свет.

Старанна працуюць віцебскія мастакі пад кіраўніцтвам вопытнага майстра сваёй справы загадчыка мастацкай майстэрні Веры Сенькінай. Гэта яна стварыла першы дыван на аснове беларускага арнамента, які стаў шырока вядомы.

У мастацкай майстэрні нарадзіўся шэраг дываноў па народных матывах брацкіх рэспублік. Высокую адзнаку атрымалі, напрыклад, дываны, зробленыя на 250-годдзе Ленінграда, на 40-годдзе Вялікага Кастрычніка, «Фестывальны» да свята моладзі,

карцінныя дываны «Чапаеў», «Лес», дзіцячыя дываны на тэмы народных казак. З вялікім творчым уздымам працавалі мастакі над дыванам з вобразам вялікага Леніна. За дзесяць апошніх год мастакі стварылі больш двухсот выдатных малюнкаў дываноў.

Працэс вырабу дываноў — справа даволі складаная. Каб зрабіць яго ўручную, трэба было б папрацаваць некалькі месяцаў. А працэс вырабу на фабрыцы паскораны ў некалькі разоў. Малюнкі жакардавага дыван на спецыяльным станку як быццам зашыфроўваюцца пры дапамозе маленькіх круглых дзірачак на картоне. Адна дзірачка — будучая варсінка дывана. На дзесяць сантыметраў робіцца 35 невялікіх картонных карт, а ўсяго на вялікі дыван іх трэба больш тысячы. Складзеныя ў доўгую стужку, гэтыя карты закладваюцца ў жакардавы ткацкі станок. Тут на валках нацягнута пража патрэбных колераў. Хутка бегае чаўнок станка і метр за метрам плыве шырокая стужка мяккай варсістай тканіны.

На стрыгальнай машыне выраўніваецца паверхня дывана, здымаецца непатрэбны пух і вузельчыкі, а адваротны бок пакрываюць спецыяльным клеем. Пасля прасушкі застаецца толькі прышыць махры або проста абшыць абрэзаныя бакі, каб не высыпаўся ворс, і дыван гатовы.

Дываны, зробленыя на жакардавых станках, вылучаюцца моцнасцю і выразнасцю малюнка. Аднак ёсць тут адзін недахоп — нельга выкарыстоўваць пражу больш пяці розных колераў. Затое на станках другога віда — аксмінстэрскіх — колькасць колераў можа быць неабмежаванай.

З вялікім энтузіязмам працуюць віцебскія дываншчыкі. Брыгады дабіваюцца высокіх працоўных паказнікаў. Так брыгады ткацкага цэха пад кіраўніцтвам вопытных памочнікаў майстра Шалаева і Гайдукова неаднаразова заваёўвала першынства ва ўсесаюзных і рэспубліканскіх спаборніцтвах.

Выдатныя перспектывы намячаюцца перад віцебскімі дываншчыкамі ў гэтай сяміголцы. Прадпрыемства ў бліжэйшы час будзе значна расшырана і рэканструявана. Гэта зробіць магчымым у паўтара разы павялічыць выраб.

Хутка выраб дываноў у краіне яшчэ больш павялічыцца. Сямігадовы план прадугледжвае будову ў Брэсце новага дывановага камбіната. Гэта будзе адно з самых буйных прадпрыемстваў Беларусі.

П. Аддзельны

Атрад адыходзіў на захад. Кузняцоў «адступае» разам з немцамі ў Львоў.

ДЗЕ ПАУЛЬ?

Памятаючы наказ Кузняцова, Валя зрабіла спробу даведацца дакладна аб Коху. У тым, што імперскі камісар Украіны і гаўляйтэр Усходняй Прусіі больш у Роўна не вернецца, не заставалася ніякіх сумненняў. Важна было высвятліць іншае: ці знаходзіцца ён у Кенігсбергу, ці ў Берліне. З асцярожных слоў аднаго маёра, знаёмага Валі па райхскамісарыяту, яна зразумела, што Кох у Берліне.

У гэты дзень у райхскамісарыяце падрыхтоўка да эвакуацыі прыняла асабліва ліхаманкавыя тэмпы. Валя вярталася дамоў у добрым настроі. Яна не ішла, а бегла. Заўтра яна будзе ў Львове, а там...

У дзесяць гадзін вечара да яе пастукалі. Яна пачула голас Лео Метко, таго самога Метко, які быў адным з яе першых «знаёмых» у Роўна і памог з прапіскай. Што яму трэба?

З Метко ўвайшлі ў пакой чацвёра вайсковых гітлераўцаў і двое цывільных. Гэтыя цывільныя адразу ж пашлі ў кухню.

— Чым магу служыць? — па-нямецку спытала Валя, стараючыся не траціць самаўпэўненасці

Обер-лейтэнант, відавочна старшы, падышоў да яе ўпрытык і сказаў па-руску, прыставіўшы пісталет:

— Дзе Пауль?

— Не разумею, — адказала Валя, скурчыўшыся ад дотыку дула.

Гестаповец не адымаў пісталета.

— Дзе? — паўтарыў ён.

— Які Пауль? — прытвараючыся, што нічога не разумее, спытала Валя. — У мяне ёсць некалькі знаёмых, якія носяць гэтае імя.

У памяшканні пачаўся вобыск.

— Апранайцеся! — загадаў обер-лейтэнант.

Гітлеравец увесь час гаварыў па-руску. Ён, відавочна, хацеў падкрэсліць, што ведае яе паходжанне, і чакаў, што яна ад нечаканасці таксама загаворыць па-руску. Але Валя была ўпартай.

— Я эвакуіруюся з райхскамісарыятам. Вы не маеце права мяне затрымліваць, — працягвала яна па-нямецку.

— Не турбуйцеся! — сказаў обер-лейтэнант. — Мы вас эвакуіруем менавіта туды, дзе вам трэба быць.

Валя Доўгер

— Але я лепш ведаю... — пачала была Валя, але не дакончыла.

— Усіх узялі, гэта апошняя, — пачула яна з кухні, дзе вазіліся жандары.

Гутарка была бясплоднай. Ім трэба ведаць, дзе Кузняцоў, а яна гэтага ніколі ім не скажа.

Яе вывелі на вуліцу. Там ля кожнага акна кватэры стаялі аўтаматчыкі. За вуглом Валя ўбачыла тры легкавыя машыны. Дзяўчыну штаўхнулі ў адну з іх. Валя ведала, якімі вуліцамі яе павязуць у гестапа. Яна ні аб чым не думала. На вуліцах бязлюдна. На адным скрыжаванні машыну спыніў патруль. Валя ўспомніла, што горад аб'яўлены на пагражаючым становішчы. І хоць гэта не было для яе навасцю, яна вельмі ўзрадавалася. Упершыню так ясна адчула яна свята набліжэння сваіх.

У ГЕСТАПА

У дзве гадзіны ночы пачаўся допыт. Нейкі незнаёмы ёй маёр, таксама з пісталетам у руцэ і таксама тыкаючы дулам

Вера ЛЕЎЧУК

Манія

На ўскраіне Беластока, у ціхім прыгожым ляску, у вялікім доме жыве дзіўная сям'я. Разам тут праводзіць свае дні 150 малых (да 3-год) дзяцей а дарослыя ходзяць у белых халатах і ў тапачках. Пачэснае месца заняла тут чысціня, зелень і кветкі; ўсё жыццё дому цячэ па вызначанай каляіне. Па гадзінам дзеці спяць, па гадзінам устаюць, па гадзінам мыюць іх, па гадзінам кормяць, па гадзінам саджаюць на гаршкі, па гадзінам забаўляюць. Сёстры прыслухоўваюцца, прыглядаюцца да дзіцячага дыхання, да дзіцячых гаршкоў. Лекар штодзень снуе сярод малышоў.

Дзеці

Дзеці тут, як і ўсюды, б'юцца і ладзяцца, плачуць і смяюцца, але і... сумуюць, чакаюць і з нямой просьбай у вачах выцягваюць рукі да кожнага вышэйшага ад сябе чалавека, і з лапочучым сэрцам туляцца да чужых грудзей, да чужой шчакі, заглядаюць моўчкі ў вочы, дрыжаць і мацней прытуляюцца, калі зробіш нязначны рух, каб паставіць малое цела на падлогу. А калі ўсё ж такі паставіш — плачуць, жаласліва, бязрадна.

Асабліва дзяўчынкі клапатліва сцелюць лялькам пасцелі, калышуць іх на сваіх руках, бо яны «мамы», а самім яшчэ так патрэбныя мамы, так хочацца да мам, так страшна хочацца, што адзін дотык рукі дарослага чалавека спыняе самы горкі дзіцячы плач, забываецца ўміг найбольшая крыўда. Даволі падпаўзці і прытуліцца яму да твайго калена, каб быць на кароткі час шчаслівым.

*

Сядзела я на кортачках, размаўляючы з сястрой. Не згледзіла, калі хлапчук з поўнымі шчочкамі падышоў і асцярожна падняўшы адно сцеганцо, пачаў пакавацца мне на калені. А потым рукамі абняў маю шыю і перавесіўшы галаў цераз плячо, замёр. Хіба заснуў — успомніла я па нейкім часе і рукой адхіліла галоўку. А ён глянуў мне ў вочы і як бы гаварыў: не чапай, мне ж так добра, і зноў лёг на плячо.

*

Дзіця глядзела ў акно. Там дарогаю прайшла жанчына. О, мама! — і цэлае яго цела падалося наперад, [illegible] не была мама.

*

Вярнуўшыся аднойчы з «Дому малых дзяцей», я ў хаце расказвала сваёй 3-гадовай дочцы, як малая дзяўчынка, што не мае мамы, тулілася да мяне. А яна з крыўдай: «А я не пазволю ёй, каб яна тулілася да маёй мамы».

*

Як б'ецца дзіцячае сэрца, як хутка, як моцна б'ецца, што аж страшна робіцца, бо здаецца — выскачыць яно з малых грудзей. І ў бяссільнай злосці слёзы душаць за горла і надакучлівая думка не ідзе з галавы: чым правініліся гэтыя дробныя чалавекі, што ад першых дзён свайго жыцця засталіся без самага блізкага прыяцеля, што растуць, не чуючы простых, але патрэбных слоў «мая дочка», «мой сын», што слова «мама» мае для іх часта абстрактнае значэнне, што нудай авеяны дні іх жыцця.

ВІНАВАТА НЕ ДЗІЦЯ! О, НЕ! О, НЕ!

А хто?

Дзяўчына нарадзіла нялюбнае дзіця. Не злюбіла яго ад зародыша. Некалькі тыдняў апекаваліся ім старыя бацькі, бо маці рада была пазбыцца гэтай перашкоды ў сваім маладым жыцці. Пакінуўшы яго, выехала на захад, нешта наброіла і аказалася ў турме.

*

Дзяўчына аказалася цяжарнай. Мо' і не зракалася б дзіцяці, але бацькі і ведаць яе не хацелі. Такі сорам! Выгналі з дому. А ў саміх 12 га зямлі, 4 каровы, 10 свіней.

*

У жанчыны трое дзяцей. Муж яе з дзяцьмі пакінуў, і[illegible] бал ведае, дзе бадзяецца. Маці калека, не ў сілах гадаваць трое дзяцей сама.

*

Недаразвітая, бадзялася без дому, без сям'і. Набліжаўся час яе радоў. Міліцыя падабрала і адвезла ў шпіталь. Урадзіла дзіця, ужо другое. Што з такім дзіцём? Мацеры яно непатрэбнае. За нейкі час знойдзецца вырадак, ад якога ўродзіць яшчэ адно.

*

На 2-гектаравай гаспадарцы спладзілі 8-мёра дзяцей (дзе быў іх розум). Нарэшце маці памерла ад сухот, пакідаючы дзяцей сіратамі.

*

Дзіця знайшлі пры чыгуначных рэйках у Беластоку. Пры ім была картачка, што ахрышчана і імя дзіцяці. Якая аднак багабойная маці! Не хацела загубіць дзіцяці без святога хрысту!

*

Некалькімесячнае яно ляжала ў ложачку і скрэндзіла. Галава дзіцяці бясформенная, адно

(Працяг са стар. 5)

у твар, патрабаваў назваць месца дыслакацыі партызанскага атрада і прозвішча камандзіра. Аб Пауле пакуль не гаварыў. Відавочна, гэта адклалі на канец.

— Які атрад? — здзіўлялася Валя. — Які камандзір? Вы мяне бярэце за некага іншага!

Яна шмат разоў чула, як трымаюць сябе на допытах партызаны. Яна ведала, што трэба маўчаць і адказваць адным словам: «не». Але надзея на тое, што, магчыма, не ўсё страчана, а магчыма, і хітрасць, выпрацавана месяцамі небяспечнай гульні ў «немку», якая ўвайшла ўжо ў прызвычаенне, падштурхнулі яе гаварыць і даказваць, што яе арышт — непаразуменне, даказваць і патрабаваць неадкладнага высвятлення і вызвалення.

— Я не разумею, што вы мне гаворыце, пане маёр, — пераконвала яна гестапоўца, стараючыся глядзець яму проста ў вочы. — Як я, немка, магла дазволіць сабе звязацца з партызанам! Мой бацька загінуў ад рук паганцаў.

Валі здалося, што маёр схільны паверыць ёй. Таму яна ўсё мацней дамагалася адпусціць яе і даць магчымасць эвакуіравацца.

Але маёру, відавочна, было вядомым і нешта іншае. Ён не спяшаючыся, падышоў да стала, сеў у крэсла і заняўся нейкімі паперкамі. Фашыст доўга сядзеў, углыбіўшыся ў свой занятак, і, здавалася, забыў аб існаванні дзяўчыны. Валя працягвала стаяць, не ведаючы, чакаць, пакуль ён успомніць аб ёй, ці загаварыць самой. Побач стаяла табурэтка. І раптам, адчуўшы непераможную змучанасць, Валя села. «Гэта нават добра, што я сяджу, — падумала яна. — Гэта нават добра, дык я ні ў чым не вінавата, я — сумленная немка і мне няма чаго баяцца».

Маёр працягваў чытаць.

Але вось ён падняў вочы ад папераў і зароў:

— Устаць!

Валя ўстала.

Маёр закурыў, адкінуўся ў крэсла і спытаў:

— З кім вы былі на прыёме ў гаўляйтэра?

Валя зразумела, што цяпер і пачнецца допыт.

— З адным афіцэрам, — сказала яна спакойна. — Ведаю яго з сорак другога года, пазнаёмілася ў цягніку, а тут мы выпадкова з ім сустрэліся. Ён зямляк пана гаўляйтэра, вельмі заслужаны афіцэр, пан гаўляйтэр вельмі добра яго прыняў. Але ў мяне ёсць яшчэ знаёмы, таксама Пауль... Калі б я ведала, каго з іх вы маеце на прыкмеце...

— Я маю на прыкмеце савецкага разведчыка, — сказаў маёр.

— Так?.. — спытала яна. са ўсёй моцы намагаючыся паказацца наіўнай. — Тады... тады не ведаю.

— Не ве-даеце? — працягнуў маёр. — Я вам раю ведаць. Падумайце!

І Валю павялі ў падвал.

СТРАШНЫ ПАДВАЛ

Прашла ноч, за ёю дзень, і вось кончылася ўжо другая ноч, а Валю ўсё не чапалі. Ноччу яе разбудзіў жандар. Ён вывеў яе ў калідор і, некалькі раз ўдарыўшы па твару, упіхнуў у пакой да маёра.

Маёр сядзеў за сталом.

— Ці не прыкмячалі вы чаго - небудзь падазронага за сваім знаёмым. Паўлем? — спытаў ён, з грымасай кідаючы Валі шматку, каб яна выцерла кроў.

— За якім Паўлем? — зноў спытала Валя.

— За тым самым, які намі арыштаваны і пацвярджае сваю сувязь з вамі, — сказаў фашыст.

— Не ведаю, нічога не ведаю, — сказала Валя.

— Ваш сябра, аднак, разумнейшы ад вас. Ён сказаў нам, што вы партызанка і памагалі яму. Палюбуйцеся, — сказаў маёр і працягнуў ёй лісток паперы з надпісам «Пратакол допыту».

Яна выра[illegible]ыла, што не будзе чытаць. Кузняцоў не мог трапіць ім у рукі. Яна без слоў звярнула лісток маёру.

— Расстраляць! — крыкнуў маёр.

Яе схапілі за рукі і выцягнулі на панадворак. Там яе паставілі тварам да сцяны. Яна замружыла вочы. Яна не ведала, што будзе далей, але ўсё яшчэ не верыла, што яе могуць расстраляць.

За спіною выстрэлілі. Зверху на галаву пасыпалася штукатурка. Яна падняла рукі, страхнула валасы.

Раздаўся другі выстрал. Куля прасвістала над галавою.

Раптам ёй стала страшна смерці. Ёй здалося, што стаіць яна на марозе ў адной лёгкай сукенцы і што ёй холадна. Больш яна ўжо не чула выстралаў.

Валя апрытамнела ў падвале. Калі салдат прынёс ежу, яна адказалася ад яе, заявіўшы, што аб'яўляе галадоўку. Салдат выйшаў і вярнуўся толькі праз некалькі гадзін, зноў з місой. Яна паўтарыла сваю заяву.

Тады яе перавялі ў другі падвал, з вадою, якая даходзіла да каленяў. Тут было цалкам цёмна і можна было толькі стаяць. Валя пачала хадзіць, трымаючыся рукою за мокрую сцяну. Яе калені ўдэрыліся аб нешта цвёрдае, плываючае ў вадзе. Яна пачала мацаць рукамі і зразумела, што гэта труп. Яна адхіснулася. Неўзабаве другі труп стукнуўся аб яе калені. Яна перабралася да супрацьлеглай сцяны і прыціснулася да яе, зажмурыўшы вочы. Яна падумала, што можа памерці ў гэтым страшным падвале. Сілы пакідалі яе.

(Працяг за тыдзень)

У АДЗІН МАЙСКІ ДЗЕНЬ

У нядзелю, 14 мая на вуліцы Беластока хлынуў каляровы паток моладзі.

Вучні ўсіх школ горада разам са сваімі настаўнікамі добра падрыхтаваліся і калоны выглядалі сапраўды па-мастацку.

Дэманстрацыя, прысвечаная дням асветы, кніжкі і друку, была вымоўнай і рознаколернай. «Шануйце кнігу». Пад такім лозунгам праходзяць героі вядомых кніжак, гістарычныя постаці. Лозунг «Любім і шануем прыроду» плыве ўперадзе калоны белых, жоўтых і ружовых кветак. «Не дазваляйце нас зрываць», — просяць кветкі.

Асабліва цікавай была калона пад агульным лозунгам «300 год друку». Перад намі праходзяць групы моладзі з тытуламі і вокладкамі «Панарамы поўначы», «Новай всі», «Газеты Беластоцкай», «Пламычка» і іншых. Цікава быў прадстаўлены часопіс «Млоды тэхнік» у выглядзе робата (здымак 1).

Сярод насопісаў была таксама і «Ніва». Дзяўчынка, прыбраная ў беларускі народны касцюм з прыгожым арнаментам і надпісамі на рукаве «Ніва», прадстаўляла нашу газету.

Цзве маленькія дзяўчынкі суправаджалі яе з лозунгамі «Чытайце «Ніву» (здымак 2, 3).

Фота: П. Чэрнякевіч

Як касманаўт Гагарын заснаваў сельгасгурток у Грабянях

12 красавіка г. г. у Грабянях, Дуброўскага павета, адбываўся сход. На сходзе вырашалася справа арганізацыі сельскагаспадарчага гуртка ў вёсцы. Спрэчкі былі ў самым разгары. Адны былі за тым, каб арганізаваць сельгасгурток, купіць машыны і палегчыць сваю цяжкую працу, другія мелі сумненні ў гэтым. Менавіта ў гэты час увайшоў нехта ў хату, дзе адбываўся сход, і расказаў аб паведамленні радыё, што Савецкі Саюз запусціў касмічны карабель, на барту якога знаходзіцца касманаўт Юрый Гагарын.

— Вось гэта здорава! — прагаварыў нехта пасля даўжэйшай цішыні ў хаце. Пасля доўга яшчэ прысутныя горача дыскутавалі на тэму гэтай векапомнай падзеі.

— Ну, дык што, таварышы,— сказаў старшыня сходу. Абмяркоўка арганізацыі гуртка яшчэ ў нас не закончана. Прашу далей выказвацца на гэтую тэму.

— Ды што тут гаварыць даўжэй. Там, вось чалавек лётае ў космасе, а мы тут баімся гурток залажыць? Зразумела, што трэба. Давай статут, падпісваю першы.

Дыскусіі больш на гэтую тэму не было. Усе прысутныя падпісалі статут сельгасгуртка. Такім чынам савецкі касманаўт дапамог у Грабянях вырашыць справу далейшага прагрэса ў іх сельгасвытворчасці.

*

Сяляне Дуброўшчыны ўсё больш арганізуюць сельскагаспадарчых гурткоў. Зараз існуюць яны ў 43 вёсках. Члены 8 гурткоў ужо купілі трактар з камплетамі сельгасмашын. У 14 гуртках існуюць машыновыя суполкі. Сельскагаспадарчыя гурткі на Дуброўшчыне сталіся сапраўды перадавой сілай ва ўвядзенні навейшых метадаў апрацоўкі зямлі. (вб)

У ВАРШАЎСКІМ АДДЗЕЛЕ БГКТ

(Працяг са стар. 1)

біцкага, Алеся Барскага, Уладзіміра Ільяшука. Наладжана літаратурны вечар па азнаямленню з творчасцю беларускага савецкага паэта Уладзіміра Караткевіча, а таксама з творчасцю беларускіх паэтэс з выпадку Міжнароднага дня жанчын. 25 сакавіка г. г. адбылася сустрэча з паэтам Беларускай ССР Пятром Глебкай. Дзеля папулярызацыі і азнаямлення з беларускай музыкай і песняй, сваім членам і сімпатыкам Аддзел наладзіў канцэрты з грампласцінак Забэйды-Суміцкага з прэлекцыяй П. Ластаўкі, Дзяржаўнай акадэмічнай харавой капелы пад кір. Р. Шырмы, Беларускага народнага хору пад кіраўніцтвам Цітовіча, Беларускага аркестра народных інструментаў пад кір. Яз. Жыновіча з прэлекцыямі В. Шведа. Я. Анісеровіч правёў гутарку аб сучасным выяўленчым мастацтве, якая была спалучана з адкрыццём выстаўкі яго рысункаў, а Б. Манкевіч правёў гутарку аб мове эсперанта. Адбылася дыскусія над працай Аляксандры Бергман «З гісторыі нараджэння Беларускай сялянска-рабочай грамады».

Аддзел праз увесь час прымае ўдзел у арганізаванні розных урачыстасцей, супрацоўнічаючы з іншымі нацыянальна-меншасным таварыствамі, грамадскімі арганізацыямі і ўстановамі. У кожную суботу Аддзел наладжвае ў сваім памяшчэнні пры вул. Сенаторскай 8 танцавальныя вечарыны. Аддзел мае бібліятэку, якая налічвае 1283 экз. беларускіх кніжак. Маецца 127 сталых чытачоў.

На суботняй урачыстасці даклад прачытаў старшыня Аддзела. Юры Туронак. Сакратар ГП БГКТ У. Юзвюк пажадаў поспехаў у далейшай працы і асабістым жыцці ўсім актывістам і членам Аддзела.

З вялікім зацікаўленнем сабраныя ўспрынялі выступленні беларускіх мастацкіх калектываў з вёсак: Шчыты, Сеняноўка, Ляшукі і Новае Корніна, прыезд якіх арганізавала Галоўнае праўленне.

М. Кураш

працяг са стар. 1

Спецыяльнае зацікаўленне вяжацца з краінамі Афрыкі, якія вядуць зараз барацьбу за сваю нацыянальную і палітычную незалежнасць.

У асноўным, гарцэрскія абавязацельствы змяшчаюцца ў рамках праграмы, намечанай ваяводскім праўленнем Саюза польскіх гарцэраў на перадзлётавы перыяд. Гэтая праграма складаецца з чатырох галоўных задач — напрамкаў дзейнасці:

— Беласточчына сёння і заўтра.

— Па слядах 1000-годдзя.

— З гігіенай «на ты».

— З тэхнікай «на ты».

Змест двух першых пытанняў у нейкім сэнсе ўзаемна спалучаецца. Апрацоўваючы гэтыя тэмы, гарцэры вывучаюць гісторыю сваіх вёсак ці пасёлкаў, запісваюць успаміны найстарэйшых людзей, малавядомыя песні, легенды, апавяданні, збіраюць усялякія прадметы, якія звязаныя з мінулым іхняга месца жыхарства, абмяркоўваюць перамены, якія здзяйсняюцца ў іх на вачах, пазнаюць напрамкі развіцця іхніх родных куткоў у бліжэйшай будучыні.

Ажыццяўляючы лозунг «З гігіенай «на ты», гарцэры маюць на ўвазе пастаянную дбайнасць аб чысціні вуліц, панадворкаў, школьных пляцовак, пасадку лесу і кветак, наладжванне санітарных куткоў у школах і сталых медыцынскіх пунктаў першай дапамогі для сялян пры школах.

Сёння немагчыма не цікавіцца тэхнікай, яе казачнымі дасягненнямі і ашаламляючым развіццём. Хвалюючыся аднак касмічнымі палётамі, самаму трэба ўмець хаця б забіць цвік. Таму менавіта лозунг «З тэхнікай «на ты» прадбачвае вельмі шырокую праграму дзейнасці даслоўна «ад цвіка да спадарожніка». Гарцэры знаёмяцца з тэхнічным абсталяваннем заводаў, якія знаходзяцца ў іх раёнах, самі наладжваюць школьныя майстэрні, у якіх выконваюць простыя і больш складаныя тэхнічныя канструкцыі і прылады.

Вось два прыклады:

Сорак дзевятая гарцэрская дружына імя Карла Сварчэўскага, існуючая пры пачатковай школе ў Піліках (Бельскі павет), паведамляе, што гарцэры гэтай дружыны:

1. Вывучаць гарцэрскую, або піянерскую песню ў мове той краіны, з якой вядуць пастаянную перапіску,

2. Зробяць прыгожыя лялькі ў народных вопратках іхняга раёна і абмяняюцца імі з дружынамі з іншых раёнаў Польшчы, або піянерскімі атрадамі з іншых краін,

3. Наладзяць гарцэрскі збор, на якім гарцэры, пабыўшы на заводах, падзеляцца з сябрамі сваімі ўражаннямі і апішуць прадукцыйны працэс у тым заводзе.

4. Зробяць простую мадэль якогасьці абсталявання, якое давалося пабачыць ім на заводзе.

5. Зарганізуюць сустрэчу з людзьмі, якія маглі б расказаць як жылося ў іхняй вёсцы 50 год таму, як тады выглядала іхняя вёска.

6. Абсталююць скрынкі пад кветкі.

7. Правядуць рамонт навуковых дапаможнікаў.

29 гарцэрская дружына імя Ганкі Савіцкай, існуючая пры пачатковай школе ў Тапчэве (Бельскі пав.), прыняла на сябе наступныя заданні:

1. Упарадкаванне школьнай спартыўнай пляцоўкі.

2. Пасадка дрэвак і пастаянны дагляд над імі.

3. Зарганізаванне дзвюх экскурсій на пошту і птушкаферму.

4. Наладжанне сустрэчы з удзельнікамі другой сусветнай вайны.

5. Сталая перапіска з чэхаславацкай моладдзю.

Сярод гарцэраў Беласточчыны шырока разгарнуліся намаганні за ашчаднасць. Сталася ўжо няпісаным законам, што кожная дружына лічыць за гонар сабраць на супольную ашчадную кніжку найменш 300 злотых. Гэтыя грошы не могуць аднак паходзіць з бацькоўскіх кішэняў. Гарцэры мусяць іх зарабіць уласнай працай, выконваючы розныя працы і збіраючы макулатуру і жалезнае ламачча. Сабраныя такім чынам грошы гарцэры прызначаюць на супольныя летнія паходы.

Ваяводскі гарцэрскі злёт, які распачнецца першага чэрвеня, будзе працягвацца тры дні. Гарцэры размесцяцца ў палатках пад Беластокам, пакажуць сваю мастацкую самадзейнасць, шмат часу прысвецяць грамадскім чынам у сталіцы ваяводства.

Бачым з гэтага, што гарцэрская праграма дзейнасці на Беласточчыне прадстаўляецца незвычайна багата і цікава. Тады, сябры гарцэры: «Чуй, чуй, чувай!».

Б. Рудчык

У НОВАЙ СЯДЗІБЕ

(Працяг са стар. 1)

— Прыгожы гмах сабе вы пабудавалі, паздраўляю, — звяртаюся да яго. — Калі пачалі будову?

— Вясною 1958 г. Каштаваў ён нас звыш два з паловай мільёна злотых.

— Што знаходзіцца зараз у старым будынку?

— Будынак, у якім дагэтуль змяшчалася наша кантора, мы купілі

Секцыя тавараў хатняга карыстання. Людвіка Ракавецкая ад 1955 года працавала ў канторы ПЗГС-у. Зараз дабраахвотна падняла працу прадаўшчыцы.

за ўласныя грошы і ён далей застаецца нашай уласнасцю. Цяпер адступілі мы яго на кантору для ПЗУ і Дырэкцыі абутковай фабрыкі.

Разглядаючыся па кабінеце, вочы мае затрымоўваюцца на чатырох ганаровых вымпелах.

— Гэта ад нашых ваяводскіх улад, — паясняе старшыня, — за найлепшыя дасягненні на працягу чатырох год — ад 1953 да 1957 года.

— А чым зараз можаце пахваліцца?

— Зразумела, сваімі дасягненнямі. Ані адзін ГС, ані ніякая іншая галіна нашай дзейнасці не мелі затрат, замыкаючы баланс мінулага года. Планавалі мы дабіцца 770 тыс. злотых чыстага даходу, а выпрацавалі 1 230 тыс. Вось, напрыклад, кааператыў будаўляных матэрыялаў ў Цеханоўцу існуе ледзь два гады і не мае яшчэ грунтоўнага вопыту, але, нягледзячы на гэта, выпрацаваў да-

СГД абсталяваны па прынцыпу навейшай тэхнікі. Так прыгожай крамы Сямяцічы яшчэ не мелі. Купіць тут можна даслоўна ўсё — ад іголкі да радыёпрыёмніка.

Фота — А. Навіцкі

ход на 50 разоў больш, чымсьці было запланавана. (Планавалі 1000 зл., выпрацавалі — 50 тыс. зл.).

— Што новага ў вас у метадах продажу? Як заахвочваеце сваіх пакупшчыкаў?

— У мінулым годзе абсталявалі мы 12 новых крамаў. Каб аблягчыць доступ да нашых тавараў, наладзілі мы шэсць пунктаў кірмашавай продажы. На станцыі Сямяцічы працуе нашае прадпрыемства перапрацоўкі лясных прадуктаў, вырабы якога пераважна ідуць на экспарт. Пад нашай апекай працуе ў павеце 13 школьных кааператываў.

— Часта прыходзіцца слухаць аб шматтысячных недахопах у гандлёвых установах. Як гэтая справа ў вас прадстаўляецца?

— Недахопы здараюцца ў нас рэдка і то пераважна малыя, можна сказаць, што змяшчаюцца ў межах нормы.

— Каларадскі жук у мінулым годзе знішчыў на Беласточчыне каля сямі тысяч гектараў бульбы. Нямалая частка гэтых затрат прыпала, думаю, і на ваш павет. Як вы падрыхтаваны да барацьбы з гэтым грозным шкоднікам у бягучым сезоне?

— Вынікі барацьбы з гэтым сапраўды грозным шкоднікам непасрэдна ад нас не залежаць. Мы толькі пастаўляем абсталяванні і хімічныя сродкі. А гэтага маем удоваль. Ужо зараз можам пакрыць кожнае запатрабаванне. Што праўда большасць прыладаў і абсталявання згуртавана ў ПОМ-е Баціκі, але мы наладзілі ўласныя дзевяць пунктаў, у якіх кожны селянін можа пазычыць патрэбныя яму прылады. Члены нашых кааператываў карыстаюцца дваццаціпрацэнтавай ільготай пры заплаце за выпазычаныя прылады.

— Вядома, што лета для селяніна — гэта перш за ўсё гарачы сезон цяжкіх прац. Цікава, як вы, як установа, забяспечваючая сялян сельскагаспадарчымі прыладамі, падрыхтаваны да летняга перыяду?

— Пры кожнай сядзібе ГС-у існуюць крамы з жалезнымі прадуктамі. Там менавіта можна купіць плугі, косы, запасныя часткі ды іншыя дробныя сельгаспрылады. Цяжэйшыя машыны прадаем у сябе на складзе сельскагаспадарчых машын. З цэлай адказнасцю магу сцвердзіць, што ані адзін селянін, які захоча купіць сабе снапавязалку, шнурок да яе, касілку, або зграблярку, з пустымі рукамі ад нас не выйдзе. Паводле апошняга спіску ў нашых магазінах знаходзіцца звыш адной тысячы пазыцый розных запасных частак. Поўнасцю пакрываем запатрабаванні сельгасгурткоў на абмалотачныя агрэгаты і машынатрактарныя камплеты.

— Можна тады сцвердзіць, што летні сезон сустракаеце поўнасцю падрыхтаваныя.

— Несумненна так.

— Дзякую за размову і жадаю яшчэ лепшых поспехаў у Вашай працы.

Гутарыў: — В. Рудчык

ЛІШНІЯ

(Працяг са стар. 3)

вуха страшна адтапыранае. Ад чаго? — пытаю. Маці, відаць, як насіла, моцна сціскалася, каб не пазналі — адказваюць мне. А потым, як урадзіла, хто яе ведае дзе, аддала спатканай па дарозе карэтцы пагатоўя, нібы то знойдзенае ёю на дарозе. Мацеры гэтай 16 год.

*

Дзіцяці 10 месяцаў, а мне цяжка ў гэта паверыць. Яно можа сядзець толькі абкладзенае падушкамі. Ручкі даслоўна як патычкі, адна галава смешна вялікай выдаецца пры малым і худым целе. Сястра расказвае мне, як маці гэтага дзіцяці ўцякала з Дому малых дзяцей, дзе ёй далі прытулак пасля радоў. Не хацела карміць дзіцяці грудзьмі, хоць ёй даказвалі, як гэта для яго важна. Урэшце яно захварэла на бягунку; было ў шпіталі і цяпер будзе ўжо жыць. Адратавалі, бо гэта ж чалавек. Аб мацеры і слух прапаў. А яна — чалавек?

Значыць за што?

Па чыёй прычыне, дарагі чытач, церпяць дзеці, самотныя, пакінутыя дзеці, якія ж на свет не прасіліся. Дзеці — плён неабузданых сляпых інстынктаў; дзеці несвядомых памылак; дзеці бяздумнай гульні дарослых!

*

Кіраўніцтва Дому малых дзяцей у Беластоку дало магчымасць прагледзіць мне дакументы дзяцей, якія знаходзяцца ў іх. Я прагледзела дакументы 100 дзяцей, пачаўшы ад літары А.

Некаторыя цыфры зацікавяць і вас.

На 100 дзяцей — 66 — дзеці незамужніх дзяўчат, 28 — замужніх, 6 — падкідышы. 24 на 100 — дзеці бацькоў (часцей толькі маці) псіхічна хворых. Частыя выпадкі — дзеці няпоўналетніх.

Гэтыя цыфры павінны сказаць удумліваму чытачу больш чым словы.

У анкеце тых 100 дзяцей мне ўсё ў вочы лезла крэска (—) у рубрыцы — ці жыве бацька. Жыве, але шукай, дзяўчына, ветру ў полі (і будзь асцярожнай).

Крыху аб гэтых 24 на 100 псіхічна - хворых, з якіх амаль кожная выдала на свет па 2—4 нешчаслівых дзяцей. Не ганю і не крытыкую іх патрэб уцех з жыцця, але на загану заслугоўваюць **нармальныя** мужчыны (бо гэта ж не са-

крэт), ад якіх такія жанчыны родзяць дзяцей.

І яшчэ — бацькі, ці толькі мацеры ўсіх 100 дзяцей, акрамя некалькіх выключэнняў, людзі МАЛААДУКАВАНЫЯ, а гэта моцна аб нечым сведчыць.

*

Адна кампетэнтная асоба расказвала мне выпадак (не адзіночны), калі да яе прыйшла жанчына — маці 12-ці дзяцей і дамагалася грошай. Многія з гэтых яе дзяцей ужо выхаваны дзяржавай і запамога цяпер ім не належыцца. Але жанчына была ўпартая і крычала, што ёй дзяржава мусіць плаціць, бо яна мае медаль за дзяцей.

Цяпер медаляў за дзяцей, нашчасце, не даюць.

Бо нарадзіць дзяцей — не такая ўжо і штука. Куды больш з'яўляецца іх выхаваць, даць ім адпаведную адукацыю, працу. А пра гэтае цяпер найбольш наша дзяржава клапоціцца. Аднак дамы дзіцяці ніколі не заменяць роднага дому, нават скупых матчыных і бацькавых пяшчот. А са шчаслівых дзяцей вырастуць шчаслівыя людзі.

*

Дамоў дзіцяці ў **нашым** толькі ваяводстве 12 плюс 4 спецыяльныя заклады для дзяцей недаразвітых, глуханямых. ЗА АДЗІН ТОЛЬКІ ГОД дзяржава ў нашым ваяводстве выдае на ўтрыманне гэтых домаў 22 741 000 злотых. Мільёны на дзяцей — лішніх у бацькоў.

Дзяржава — гэта не нешта адарванае. Дзяржава — гэта між іншым, людзі, якія ў ёй жывуць — значыць мы. І калі дзяржава плаціць мільёны злотых на дзяцей, пакінутых, занядбаных бацькамі, часта без сур'ёзных прычын, то мы не можам быць абыякавымі да гэтага. У ніякім выпадку не можам праходзіць моўчкі міма выпадкаў, аб якіх гаварыла вышэй. Дом збудаваны з многіх цаглін. Выйміце адну — ва ўсім доме будзе дзірка.

*

Тэма мая не надта прыемная. Для мяне асабіста, што на ўласныя вочы бачыла і сутыкалася з усім і што вам старалася перадаць, тым больш. Але буду задаволена, калі сваёй злосцю хоць крыху заразіла цябе, чытач. Мо' ты з чым са мною не згодны, ці што маеш дапоўніць; мо' ведаеш прыклады і маеш сваё слова ў гэтай справе, буду ўдзячна, калі падзелішся са мной і з другімі. Веру, што такі абмен думкамі будзе карысны.

ВЕРА ЛЕЎЧУК

Здымкі: **Г. Рагазінскі**

ГІДРАСТАНЦЫЯ НА МОРЫ

Егіпецкі інжынер Махамед Хасан задумаў выкарыстаць воды Міжземнага мора і Індыйскага акіяна для атрымання электраэнергіі.

Паглядзіце на мапу. Паміж Міжземным морам і Індыйскім акіянам ляжыць Чырвонае мора, якое прыпамінае па форме пасудзіну з двума вузкімі горлышкамі. У яго не ўпадаюць вялікія рэкі, ападкі невялікія, каля 100 міліметраў у год, а выпаральнасць незвычайна вялікая — 3 500 міліметраў. Калі б у горлышкі ўставіць коркі ў выглядзе жалезабетонных плацін (у іх былі б пабудаваны шлюзы, неабходныя для суднаходства). Дзякуючы інтэнсіўнаму выпарванню ўзровень вады ў моры панізіцца за год на 3,4 метра. Воды Індыйскага акіяна і Міжземнага мора навіснуць над Чырвоным морам. Вось яны і будуць круціць турбіны гідрастанцыі.

Напрыклад, што ўзровень Чырвонага мора апусціцца на 75 метраў. Гэта значыць, што ГЭС умантаваныя ў Суэцкую і Баб - эль - Мандэбскую плаціны, змогуць працаваць на поўную магутнасць пасля 22 год (75:3,4=22) ад пачатку выпарвання мора. Ну

вось неабходны ўзровень дасягнуты. І каб захаваць яго нязменным, патрабуецца прыплыў вады, які кампенсіраваў бы выпарэнне. Энергія вады, прапушчаная праз турбіны гідрастанцый з Міжземнага мора і Індыйскага акіяна дасць 30 мільёнаў кілаватэнергіі. Максімальная шырыня Баб - эль - Мандэбскага праліва не перавышае 26 кіламетраў, глыбіня яго 170 метраў. Таму гідратэхнікі будучыні змогуць змантаваць там плаціну. Успомнім, што ўжо ў нашы дні Асуанская плаціна, якая будуецца ў ААР пры дапамозе савецкіх спецыялістаў, будзе мець вышыню 110 метраў і даўжыню 5 кіламетраў.

Разумеецца, што для ажыццяўлення такога праекта патрабуецца значныя сродкі і калектыўныя намаганні многіх дзяржаў. Аднак, каб толькі частка сродкаў, якія расходзяцца цяпер на гонку ўзбраенняў з боку ўдзельнікаў розных ваенных блокаў—НАТО, СЕАТО, СЕНТО, скіраваць на развіццё і ўздым краін Афрыкі, праект егіпецкага інжынера стаў справай блізкай будучыні.

З ГІСТОРЫІ ПІСЬМА

Пісьмо, падобна як і мова зарадзілася ў глыбокай старажытнасці. Адным з фактараў яго ўзнікнення была праца людзей.

Абмен думкамі адбываўся па-рознаму, больш за ўсё пры дапамозе ўмоўных знакаў, а таксама малюнка.

Трэба меркаваць, што пісьмо пачынаецца з малюнкаў (літаграфічнае пісьмо). Пачатковa малюнкі дакладна перадавалі знешні выгляд абазначаных імі прадметаў. Сімвалічным з'яўлецца сённяшняе кітайскае пісьмо, якое ўзнікла на аснове малюнкаў. Кожны знак у кітайскім пісьме абазначае асобнае слова гукавай мовы. Пры гэтым паасобныя знакі набліжаюцца да малюнка абазначанага прадмета (напрыклад, малюнак рота абазначае слова «гаварыць»).

Гукавое пісьмо ўпершыню было ўведзена фінікійцамі ў X стагоддзі да нашай эры, яно ўскосна паслужыла асновай для пісьма грэчаскага, лацінскага, арабскага, грузінскага і інш.

Узнікненне лацінскай азбукі адносіцца да VI ст. да н. э. Паступова лацінскае пісьмо пашырылася на тэрыторыю Заходняй Еўропы. Сучаснае пісьмо італьянцаў, французаў, англічан, немцаў і іншых народаў Заходняй Еўропы, а таксама Амерыкі заснавана на лацінскай азбуцы з пэўнымі асаблівасцямі для паасобных моваў.

Пісьменнасць славянскіх народаў сваім паходжаннем звязана з грэчаскім пісьмом. Нашае сучаснае пісьмо паходзіць з кірыліцы — так называецца старажытнаславянскі алфавіт, складзены, як мяркуюць, вучоным, Канстанцінам (Кірылам) у IX ст. Гэта мова атрымала назву стараславянскай, або царкоўнаславянскай.

Кірыліца атрымала шырокае распаўсюджанне сярод славянскіх народаў. Ёй спачатку карысталіся ўсе славяне, а пасля чэхі, палякі, славакі, лужычане перайшлі на лацінскую азбуку, якой карыстаюцца і цяпер.

Кірыліца (у зменным выглядзе) ужываецца ў рускіх, беларусаў, украінцаў, а таксама балгар і сербаў.

Самыя старажытныя помнікі, напісаныя кірыліцай, адносяцца да канца IX — пачатку X ст. ст. Аднак вучоныя мяркуюць, што ўсходнія славяне мелі пісьменнасць і да ўзнікнення кірыліцы.

У кірыліцы выкарыстаны грэчаскія літары з некаторымі зменамі ў іх форме, пры гэтым былі прыдуманы і некаторыя новыя літары для абазначэння такіх гукаў, якіх не было ў грэчаскай мове.

Значныя змены ў кірыліцы адбыліся ў 1708 г., калі быў афіцыйна ўведзены т. зв. грамадзянскі шрыфт («гражданка»). Аўтарам новай азбукі быў Ілья Каніевіч (па навейшых звестках — беларус). Гэта азбука адрозніваецца ад старой кірыліцы прасталінійным напісаннем літар. Па знешнему выгляду яны набліжаюцца да лацінскіх. (л. ф.)

ЦАЛІННЫ КРАЙ

Плошча цаліннага края складае 609 000 квадратных кіламетраў — гэта прыкладна столькі колькі займае Францыя, Бельгія і Галандыя разам узятыя. Насельніцтва там каля 3 мільёнаў. Сталіца цаліннага края — Цалінаград.

У стэпах, якія былі яшчэ нядаўна бязлюднымі, зараз існуе сотні пасёлкаў. З усіх канцоў СССР прыехалі сотні тысяч навасёлаў. На палі вышла 90 000 трактараў, [illegible] 000 камбайнаў, каля 60 000 аўтамашын.

Працуе ў Цалінным краі 3 578 школ, 40 тэхнікумаў, і спецыяльных сярэдніх устаноў, 4 інстытуты.

На здымку: палаткі былі першым жыллём на цаліне.

ЦІКАВЫ ПРЫБОР

Радыёактыўны калій ёсць ва ўсіх жывых арганізмах. Калі падлічыць, колькі ўтрымліваецца калію ў тканцы жывёліны, то лёгка вызначыць колькасць мяса і тлушчу.

Як паведамляе амерыканскі часопіс «Нейшнал Хог фармер» у навукова даследчай лабараторыі ў Лос-Аламосе (штат Н'ю-Мексіка) знойдзен новы метад, пры дапамозе якога на працягу некалькіх секунд вызначаецца колькасць мяса, тлушчу і касцей у жывой жывёліне. Прыбор, які называецца сцынтыляцыённым лічыльнікам, пры дапамозе электроннага прыстасавання ўлоўлівае і вымярае гама-промні, якія вылучае ў арганізме радыёактыўны калій.

У падрыхтоўцы да касмічных палётаў галоўную ролю адыгрывае трэніроўка ўсіх фізічных здольнасцей чалавека.

На здымку: у бараметрычнай камеры курсанты рыхтуюцца да высотных палётаў (СССР).

АБ ЧЫМ ДОБРЫ ГАСПАДАР ВЕДАЦЬ ПАВІНЕН

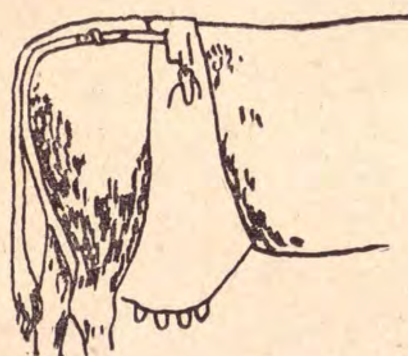
Запаленне вымя ў каровы

Гэта вельмі частая хвароба ў кароў. Найчасцей абымае палавіну або чвэрць вымя. На запаленне захворваюць пераважна каровы з добрай малочнасцю і добра кормленыя. Прычыны хваробы: брудное ўтрыманне хлява і вымя, слабы падсціл, удар, прастуда, недадойванне.

Выступаюць 2 віды хваробы: вострае запаленне і зацяжное. Раскажам аб вострым.

Карова захворвае адразу; выступае пухліна часткі (часцей задняй) або цэлага вымя. Датыкаючыся рукой да хворага месца, чуем цвёрдасць, карова пры дотыку адчувае боль. Хворае месца бывае цяплейшае ад здаровага. Малака карова дае мала, часам зусім не дае. Спачатку малака бывае вадзяністае і жаўтаватае, часта з дамешкай крыві. Выгляд каровы пераважна не змяняецца, часам аднак выступаюць адзнакі агульнай слабасці. Карова смутнее, не хоча есці, не жуе, мае гарачку. У такім выпадку трэба звярнуцца за дапамогай да ветэрынара.

У выпадку запалення вымя, хворыя дойкі трэба здойваць што 2 гадзіны, але нельга здойваць папсутага малака на падсціл — толькі ў вядро, а потым выліць яго ў яму і закапаць. Здойваць трэба нягледзячы на боль у каровы, робячы гэта далікатна. Па здаенні трэба на вымя налажыць разаграваючы кампрэс. У чысты мяшок усыпаем поўную колькасць рэштак сена, паліваем яго адварам румянку, мыльнай вадой, або вадкасцю Бурова і накладаем на вымя. (глядзі рыс.). На хрыбеце звязваем. Кампрэс трэба змяняць што 2 гадзіны праз 2—3 дні (ноччу не) пакуль пакажацца добрае малако. Здойваць што 2 гадзіны. Добра перад акладам уціраць у хворае вымя іхтыялёвую, камфаровую ці ёдавую масць.

Так робіцца аклад.

УСЯКАЯ ЎСЯЧЫНА

■ Японія ў якасці ваенных рэпарацый выслала ў Інданезію апошнім часам 170 тыс. экземпляраў Каранаў (святая кніга) вагой больш 350 тон.

Агулам Японія паставіць Інданезіі 5 мільёнаў экземпляраў Каранаў.

■ Беспрацоўны 35-гадовы японец Ісіто Ітчыкі выспецыялізаваўся ў дражненні сабак, належачых да багачоў. Праз даўжэйшы час удавалася яму атрымоўваць грошы за пагрызенне і такім чынам зарабляў на яду. Нарэшце яго засудзілі і пасадзілі ў турму за публічнае дражненне сабак, а таксама за неаплачванне падаткаў ад заробкаў.

■ Як вынікае з даных Арганізацыі аб'яднаных нацый, у Афрыцы кожнае чацвёртае дзіцё памірае да аднаго года жыцця.

■ Сярэдні век жыцця ў былых афрыканскіх калоніях Англіі складае для мужчын 32 гады, а для жанчын 34 гады.

■ Паводле апошніх статыстык штогод з друкарняў усяго свету выходзіць 5 мільярдаў кніжак. Палавіна гэтай колькасці — гэта школьныя падручнікі.

СССР у 1960 годзе заняў першае месца на свеце. Выдана там 31 616 новых кніг. У Японіі — 25 299 кніг. Францыя заняла восьмае месца, бо толькі 11 917 кніг.

ХТО ВІНАВАТЫ

Жыхары вёсак трох грамадскіх радаў нарадовых — у Ялоўцы, Шымках і Юшкавым Грудзе (Беластоцкі павет) маюць немалыя клопаты з дастаўкамі абавязковых дзяржаўных паставак мяса, збожжа, бульбы і наогул з прадажай сваіх лішак сельскагаспадарчых прадуктаў. Прычынай цяжкасцей з'яўляецца адлегласць да скупачнага пункта пры ГС-е ў Міхалове. Напрыклад, з Шымкаў у Міхалова 22 км, а з вёскі Залешаны (ГРН Шымкі) — амаль 27 км. Такія адлегласці нялёгка пераадольваць фурманкамі, ды яшчэ, напрыклад, у гарачы час палявых работ, калі кожная гадзіна надта дарагая.

Трэба арганізаваць скупачны пункт, а перш за ўсё, і гэта найважнейшае, — пабудаваць будынак — магазін. Ведаюць аб гэтым жыхары гэтых аколіц, ведаюць адпаведныя ўлады. Праўленне Павятовага саюза гмінных спулдзельняў у Беластоку не прадбачыла ў сваіх інвестыцыйных планах пабудовы тут будынку — магазіна для скупачнага пункта. Грамадскія рады нарадовыя ў Ялоўцы, Шымках і Юшкавым Грудзе неадночы звярталіся да праўлення ПЗГС-а ў Беластоку з просьбай аб вырашэнні праблемы. ПЗГС, у сваю чаргу, паставіў умову: калі сяляне ўнясуць 30% свайго ўкладу на конта частковага пакрыцця кошту пабудовы магазіна, дык тады пабудова распачнецца. Сяляне, у асноўным, на гэта згодныя. Узнікла, аднак жа, новая праблема, якая стала на перашкодзе далейшаму паспяховаму вырашэнню справы. А менавіта, справа месцараспалажэння скупачнага пункта. Цэнтрам аколіцы з'яўляюцца ж Шымкі. І тут трэба ў будучыні арганізаваць скупачны пункт. Тым больш, што ў Шымках ёсць пляц для пабудовы магазіна.

ПЗГС у Беластоку павінен падыйсці да справы больш па-гаспадарску. Гэта выйдзе толькі на карысць гаспадарчай актывізацыі аколіцы. Нельга ж пакінуць справы нявырашанай яшчэ на некалькі год, як гэта рабілася дагэтуль.

М. К.

Аб Янку Брылю

Галоўнае праўленне Беларускага Таварыства надрукавала канспект п.з. «Янка Брыль — сучасны беларускі празаік» у тыражы 200 экземпляраў. Гэты канспект атрымалі павятовыя бібліятэкі ў Сямятычах, Бельску, Гайнаўцы, Беластоку, Саколцы і Дубровс, а таксама інспектараты асветы ў гэтых мясцовасцях. Будзе ён служыць дапаможнікам у арганізоўванні літаратурных вечарын у вясковых бібліятэках і ў навучанні беларускай мовы ў школах. Аўтарам канспекта з'яўляецца мгр Люба Філіпік. (с. я.)

3276000 кніжак

Бібліятэкі і чытачы ў ліках

Зараз у нашым ваяводстве існуе 296 грамадскіх бібліятэк. У гэтым 259 знаходзіцца ў вёсках, а 37 — у горадзе. Маем 1955 бібліятэчных пунктаў, з чаго 1909 памяшчаецца ў вёсках.

Адзін бібліятэчны пункт служыць для 2,3 вёскі; адна грамадская бібліятэка — для 1,3 грамады, дзе ў сярэднім налічваецца 2 980 жыхароў. Адна гарадская бібліятэка прыпадае на 8860 жыхароў.

Усе успамянутыя бібліятэкі налічваюць 1 276 000 экземпляраў кніжак. У гэтым ліку: 51,1 % мастацкай літаратуры, 29,3% — папулярна - навуковай і 19,6% — дзіцячай.

Калі разыходзіцца аб карыстанне грамадскімі бібліятэкамі, дык стан яго незадавальняючы. Напрыклад, у 1960 годзе з грамадскіх бібліятэк карыстаецца 178 000 асоб. што абымае толькі 16.1% агульнага ліку жыхароў.

Апрача грамадскіх бібліятэк, на Беласточчыне існуе таксама 1656 бібліятэк пры прадпрыемствах, школах і педагагічныя бібліятэкі. Гэтыя бібліятэкі налічваюць 2 000 000 экземпляраў кніжак і маюць 160 000 чытачоў. М. К.

Hiba

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024.

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4,70 $ w Europie; 5 $ — w USA.

Nakł. 5000. Bltk. B-2

МАТАРЫЗАЦЫЯ ПАШЫРАЕЦЦА

Добрымі і карыснымі справамі займаецца моладзь у вёсцы Палічна, Гайнаўскі павет. У мясцовай школе даўжэйшы час, дзесьці ад пачатку красавіка, працягваецца матаровы курс, у праграме якога прадбачваецца 60 гадзін урокаў. Урокі адбываюцца па 2—3 дні ў тыдзень і ў канцы гэтага месяца закончацца. Яго ўдзельнікі атрымаюць права вадзіць матацыкл. Аб папулярнасці матарызацыі ў Палічнай і іншых вёсках сведчыць факт, што курс наведвае 60 асоб, а ў тым ліку амаль усе хлопцы з Палічнай, чатыры асобы з Дубіч Царкоўных, каля дзесяці хлопцаў з Грабаўца, пяць з Чэхаў Арлянскіх, пяць з Еленкі. Сярод курсантаў ёсць таксама маладыя жанчыны. Інструктарам курса з'яўляецца грам. Крынскі з Гайнаўкі.

Мікалай Панфілюк
Дубічы Царкоўныя

Веды спатрэбяцца ў сельскай гаспадарцы

Ад 15 снежня 1960 года да 15 красавіка г. г. працягваліся заняткі ў Школе сельскагаспадарчай падрыхтоўкі ў Саках, Бельскага павета. Урокі пачыналіся ў 16 гадзін і канчаліся каля 22 гадзіны. Часта вучням даводзілася вяртацца дахаты ў дажджлівае надвор'е, перабірацца праз снежныя гурбы. У часе ўрокаў мы многа даведаліся цікавага, аб чым дагэтуль і не чулі, хаця мы і сялянскія дзеці. Настаўнікі Л. Вакулеўская, Я. Суліма, Я. Леўчук шмат паложылі намаганняў, каб заняткі як мага больш далі карысці вучням.

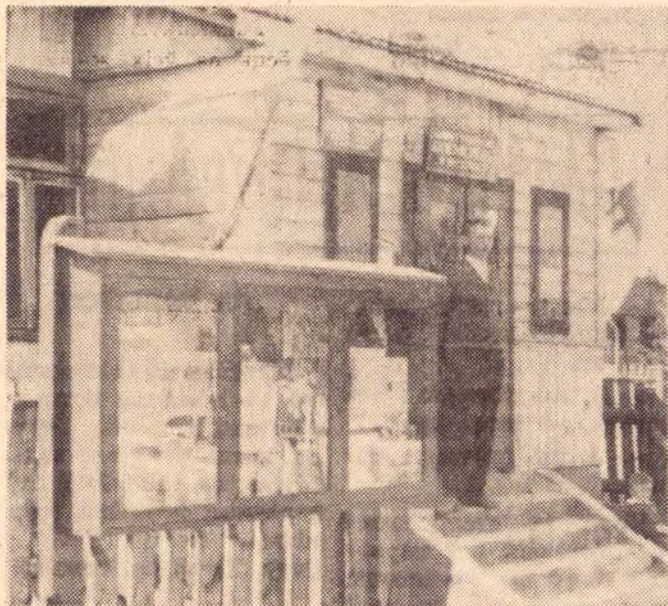
Зараз працягваецца другі этап нашай адукацыі — мы працуем ад 15 красавіка да 15 кастрычніка на бацькоўскіх гаспадарках. Будзем вырошчваць кукурузу, каб гэтая расліна знайшла ў нашай сельскай гаспадарцы належнае ёй месца. З Таруня мы атрымалі насенне алеістых раслін і вынікамі іх вырошчвання будзем дзяліцца з Саюзам плантатараў алеістых раслін. Наглядзячы на працу на гаспадарках, мы і далей утрымоўваем сувязь са школай. Кожны тудзень у ёй адбываюцца кансультацыі, дзякуючы якім пашыраем свае веды.

Кастусь Астапчук
Мякішы

Выстаўкі беларускага друку

З выпадку Дзён асветы аддзел БГКТ у Мілейчыцах адкрыў выстаўку беларускага друку і кнігі. Падобныя выстаўкі наладжаны ў школе ў Рагачах, Зубачах. У Клюковічах такія выстаўкі знаходзяцца ў школе і ў мясцовай грамадскай бібліятэцы. У Сямяцічах беларускі друк экспануецца ў Павятовай бібліятэцы. У паасобных школах дзеці зрабілі цікавыя фотагазеткі.

М. Вішэнка
Мілейчыцы

Выстаўка беларускіх газет і часопісаў у Мілейчыцах пры сядзібе аддзела БГКТ.

ДОБРАЯ КНІГА

«AGROTECHNIKA» — супольная праца выдатных знаўцаў гэтай галіны. Сваёй задачай ставіць: азнаямленне з асяроддзем, у якім жыве расліна (глеба, клімат), азнаямленне са спосабамі паляпшэння глебы (угнойванне, меліярацыя), вучыць як рабіць, каб з зямлі здабыць як найбольшы плён (уласцівы падбор насення, догляд за пасевамі).

У кнізе ўзяты пад увагу дасягненні сельскагаспадарчай навукі і прадукцыі апошніх год.

Каб гаспадар мог добра і выдатна гаспадарыць на зямлі, ён павінен ведаць падставы сельскай гаспадаркі, трэба каб дасягненні навукі і тэхнікі ўводзіў у сваю штодзённую працу, каб пастаянна чытаў фаховую сельскагаспадарчую літаратуру — гэта залог добрых плёнаў. І гэтаму вучыць «Agrotechnika».

Кніга вялікая — 876 стар., цана 50 зл.

«ATLAS JABŁEK» — невялікая кніжачка, якую прапануем асаблíва садаводам. Кніжачка падае характэрныя рысы розных гатункаў яблык, спосабы іх гадоўлі, вучыць як трэба перахоўваць яблыкі.

Выданне багата ілюстраванае каляровымі карцінамі розных гатункаў яблык і апісаннем іх. Каштуе толькі 20 зл.

вл.

СМЕРЦЬ НА ДАРОГАХ

Няшчасныя выпадкі на дарогах Беласточчыны здараюцца штораз часцей.

На працягу толькі пяці дзён (ад 9 па 14 мая) міліцыйная служба руху занатавала ў Беластоцкім ваяводстве 14 няшчасных выпадкаў, прычынай якіх былі, у першую чаргу, — нецвярозасць і абыякавыя адносіны да пастаноў аб дарожным руху.

Вось, напрыклад, нядаўна загінула пад самаходам сямігадовая дзяўчынка, Елянта Толч з Беластока (вул. Нядзведзя 24). Шафёр, Фабян Амбражэвіч, не прытрымліваўся правіл дарожнага руху і ён адказны за гэты выпадак.

Працаўнік фабрыкі ўхвытаў у Беластоку, Антон Мацейчук, будучы ў Страблі (Бельскі павет), найперш добра сабе падпіў з сябрамі, а затым без дазволу «пазычыў» матацыкл ад Леваня Грабоўскага з вёскі Плюшы, у Бельскім павеце, і паімчаўся на прагулку. Закончылася яна на мураванай агарожы цяжкім знявечаннем цела. Прычынай няшчасця было п'янства, а што за тым ідзе — і неадказная, хуткая язда на павароце.

КРАЎ ДОШКІ

Анаталь Кавальчук (Беласток, вул. Плютунова 7, кв. 4) даўжэйшы ўжо час «падбяраў» дошкі з плошчы будовы пры вуліцы Плютуновай у Беластоку. Вартасць украдзеных ім дошак складае суму 66 500 зл. За сваю крадзеж стане ён перад судом.

Скрамнейшымі зладзеямі аказаліся Пятро і Мікалай Еўдашукі з вёскі Кнаразы, у Бельскім павеце. Укралі яны дрэва з лясніцтва Звежынец (Гайнаўскі павет), вартасць якога — 3 666 зл. Пятра Еўдашука пракурор загадаў арыштаваць, а Мікалай да часу судовага разбору астаецца на свабодзе.

П. БЯДА

З'ЕЗД ЗСЛь

14 мая г. г. адбыўся павятовы справаздачна-выбарчы з'езд Аб'яднанага людовага страніцтва ў Саколцы. Дэлегаты ў сваіх выступленнях вельмі многа ўвагі ўдзялялі сельскагаспадарчай адукацыі, развіццю сельгасгурткоў, неабходнасці залясення няўжыткаў, а таксама справам меліярацыі.

Дыскутанты звярталі ўвагу на неабходнасць арганізавання на Сакольшчыне прадпрыемства перапрацоўкі фруктаў.

З'езд выбраў новыя ўлады Павятовага камітэта ЗСЛь. Сакратаром перавыбраны ізноў Аляксандр Рафаловіч. (мх)

Скаргі і прапановы

З КРЫВОЙ

Мой калега, калі апынуўся на крывянскай дарозе, што ад шашы вядзе да вёскі, наракаў: «О-, спулдзельня, не могуць прывезці і насыпаць пяску». Я запярэчыла: «Тут ужо навезлі пяском, дарога раней была куды горшая. Але як відаць, сам пясок не памагае. Патрэбны брук».

Крывяне таксама кажуць, што патрэбны брук. І не толькі кажуць. Ужо некалькі добрых год таму навазілі са сваіх палёў камення. але гэтае каменне ім забралі ў аколіцы Парцава, бо там трэба было дарогу брукаваць. А цяпер? Цяпер крывяне зноў адазваліся, хочуць брукаваць дарогу, але... не маюць чым. Няма камення. І так справу прадставілі Дарожнаму аддзелу ППРН у Бельску. Мы, моў, абавязваемся зрабіць усё, што ў нашых мажлівасцях. 50% работы бярэм на сябе, але вы падумайце аб брукоўцу, у нас яго няма.

— І што вам сказалі? — пытаю.

— Нічога! — адказваюць.

Аддзелу камунікацыі ППРН у Бельску адрасуем гэтую справу са сваім запэўненнем, што з гэтым каменнем у Крывой праўда. І трэба ім памагчы.

вл.

14 мая, гэтага года, пражыўшы 66 год, памёр

МІКАЛАЙ САРОКА

быў штатны працаўнік Галоўнага праўлення БГКТ, член нашай пярвічнай партыйнай арганізацыі.

Выказваем глыбокае спачуванне жонцы і блізкім памёршага.

Пярвічная арганізацыя ПАРП пры рэдакцыі «Ніва»

ЗДЗІЎЛЕНЫ

— Што ж гэта за парадкі, — кажа наведвальнік да афіцыянта, — ужо другую муху выцягваю з супу.

— А што ж вы, за свае марныя грошы хацелі б каня выцягнуць з талеркі? — спытаў афіцыянт.

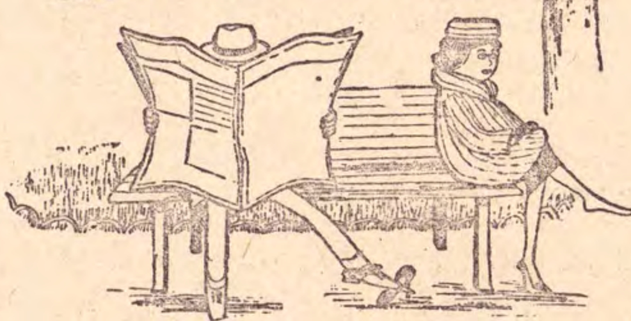
Васіль Балтрамюк
Навасады

НІЛ ГІЛЕВІЧ

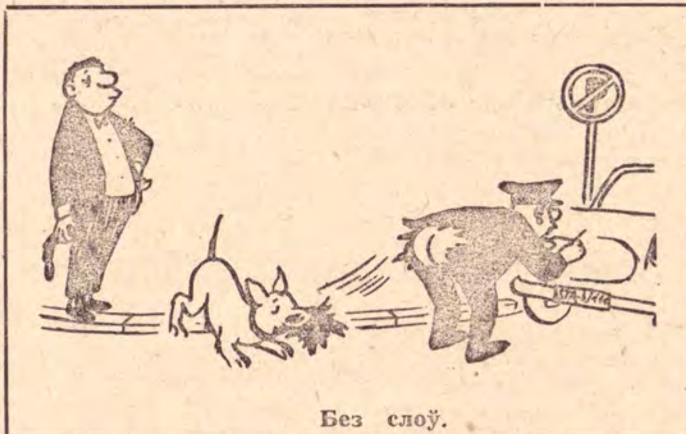

Іван у кума «гары» насмактаўся.
  Набраўся,
Як гразі той жаба.
  І от,
Рукамі мацаючы плот,
  Дамоў падаўся.
Але трымалі ногі вельмі слаба.
  І галава.
Як скручаная ўсё адно, матлялася.
  Вядома, літры два
  Не дзе дзявалася!
Ужо і чэрці не вядуць Івана.
  Зусім нядужы,
  Ён пахіснуўся
  І расцягнуўся
  У бруднай калатушы,
Дзе прынімалі ванны
  Дзюдзі.
  Плюючца людзі!..
А ў гэты час у канюха Міхала
Свіння у хлеве загарадзь зламала
  І збегла недзе.
  Дык злосць Міхаліху ўзяла:
  «О, каб ты выдахла была!»
Глядзіць: сусед ідзе з канца сяла.
— Свінні маёй не бачыў там, суседзе? —
  Кабета ў роспачы спытала.
«Толькі што ў лужыне ляжала!» —
  І вокам не маргнуў сусед.
  Міхаліха ўслед
  Тут пасылае сына:
— Бяжы, сынок, гані! Вазьмі ж дубец!
От бо збрыдлівая скаціна!
  Ну, проста радачкі няма!..
Праз нейкі час вяртаецца хлапец.
  — Ну, што, набегаўся дарма, —
Яго на ганку маці сустракае, —
Відаць, там нейчая свіння чужая,
Бо наша ўжо даўно прыйшла сама.
  А сын
  Зарагатаў ва ўсю
(Дасціпны хлопец быў) ды кажа:
— Ага, я добра паглядзеў — не наш..
  Дык там і не свіння зусім —
  П

— Вось, глянуць бы на зямлю з высаты чалавечага палёта.

Без слоў.

Без слоў.

БАЦЬКАЎ ПАДАРАК

Дзеці заможных бацькоў, сустрэўшыся, пачалі хваліцца, што яны атрымалі на свята.

— Мне, — кажа адзін, — бацькі купілі новы касцюм.

— А мне кашулю і нагавіцы, — кажа другі.

— А мне шапку і боты...

Каля іх стаяў хлопчык босенькі і ў парванай вопратцы. Не маючы чым пахваліцца, ён зняў працёртую шапку і працягнуўшы рукой па чупрыны, кажа:

— А мяне тата падстрыглі! Ага!

Ніна Аляксеюк
Палічна

НЕ ЗАБЫЎСЯ

Маці выслала хлопчыка да цёткі па ножніцы стрыгчы авечкі. Ідучы да цёткі, хлопчык задзівіўся на самалёт і паўтараючы: ножніцы, ножніцы... спатыкнуўся і ўпаў. Устаў ён і кажа:

— Упаў, не забіўся, устаў, не забыўся. Цёця, мама прасіла долата, што авечкі даўбсці.

Саколік
Плюцічы

У КІНО

— Раскажы сынок, што ты бачыў у кіно.

— Ай, мама, нічога я цікавага не бачыў.

— Чаму ж гэта?

— Бо вы казалі глядзець туды, дзе будзе глядзець тата.

— А тата куды глядзеў?

— На сваю суседку з левага боку.

Юрка Скепка
Альхоўка

ЗА ШТО ПАСАДЗІЛІ?

— Сяргей, за што цябе пасадзілі?

— За тое, што за хутка ехаў самаходам. А цябе за што?

— Мяне за тое, што павалу ехаў самаходам.

— Чалавеча, яны ж за гэта не мелі права цябе пасадзіць!

— Праўда. Але бачыш, гэты самаход быў крадзены.

Мікола Савіцкі
Беласток

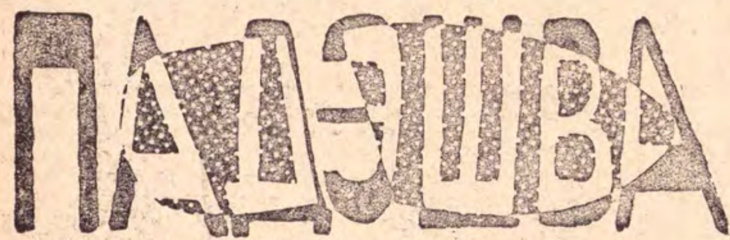
ДЗІЎНАЯ ЖОНКА

— Дзіўная ў мяне жонка, — кажа Васіль да Трахіма, — як толькі вярнуся дамоў падвыпіўшы, дык яна нічога не гаворыць — толькі галавой трасе.

— Дык гэта табе дрэнна? — здзіўляецца Трахім. — Прышоў бы ты да мае падвыпіўшы, дык яна зробіць такое пекла, што з хаты ўцячэш.

— Бач, справа ў тым, што яна маёй галавой трасе, — сказаў Васіль.

Аляксей Шаховіч
Сакі

Мой сусед купіў швейную машыну. Дробным сцегам машына шые, а рэдкім — бунтуецца. Спецыяліст аглядаў машыну і заключыў, што гэта фабрычны брак.

— Ды ў мяне ж гарантыя ёсць, — успомніў сусед. Але паколькі гарантыя без машыны не шые, дык сусед напісаў у фабрыку «Лучнік», каб там усім калектывам разважылі справу.

Напісаў сусед, а з фабрыкі ні гугу. Сабраўся ён у горад. Паперкай ад спецыяліста механіка абзавёўся, з грамадскай рады ўзяў дакумент аб здачы нарыхтовак, рахунак з магазіна на машыну прыхваціў, ад доктара таксама атрымаў пасведчанне аб прывіўцы воспы ну і паехаў. Крочыць сусед вуліцамі горада, а тут, як на грэх, падэшва ў чаравіку адскочыла. Гумовая падэшва, моцная, а ўсё ж хады па бюракратычных установах не вытрымала. Хляпае падэшва, на адным абцасе трымаецца і як тут далей ісці, людзі добрыя. Стаіць сусед, задумаўшыся. Запасовага чаравіка не прыхапіў з хаты, а да хаты далёка, ну проста гвалт крычы.

Падымае сусед вочы да ўсевышняга і бачыць над галавой шыльду: «Рамонт абутку».

Уваходзіць ён да майстэрні і жаліцца паненцы, што за касай сядзіць, аб сваім няшчасці. Паненка, зразумела, спачувае. Ніякага пасвядчэння аб адарванай падэшве не патрабуе, паглядзела толькі ў цэннік і кажа:

— Грошы плаціце наперад, а за тры дні прыязджайце. Чаравік будзе як новы.

— Даражэнькая, мне ж да хаты далёка, ды запасовых колаў нямаю, — узмаліўся сусед.

— Калі без чаргі, дык падвойна заплаціце. Экспрэсам даражэй каштуе, — кажа паненка.

Заплаціў сусед, падаў чаравік, а паненка кажа:

— Пакуль што, можаце пачытаць кнігу. У нас бібліятэка вялікая для культурнага абслугоўвання кліентаў. На днях аднаму грамадзяніну абцасы рамантавалі, дык ён паспеў прачытаць поўны збор твораў Якуба Коласа.

— Дазвольце! — ускрыкнуў сусед. — Мне ж экспрэсам рамантуюць.

— Зразумела, — згадзілася паненка. — Але клей сохне 24 гадзіны. А мо' хочаце на нас скаргу злажыць, дык калі ласка. Наш аддзел скаргаў у другім канцы горада.

Паскакаў сусед на аднойназе ў другі канец горада. Кіраўнік аддзела выслухаў скаргу і рукамі развёў.

— На жаль, — адказаў ён, — у нашай спулдзельні няма хуткасохнучага клею.

Заплакаў сусед. На шчасце некая добрая душа раздабыла пару галош. І хоць галошы апошнія дні дажывалі, сусед даехаў у іх дахаты.

Як бачыце, мілыя чытачы, свет не без добрых людзей, а што новыя ўслуговыя пункты растуць на фундаменце абыякавасці да кліентаў, аб гэтым можаце напісаць скаргу.

Дзядзька Лявон